

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ลักษณะการบริหารราชการส่วนภูมิภาคของกรมส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัดมีเกษตรจังหวัดเป็นหัวหน้ารับผิดชอบเกษตรอำเภอมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุม กำกับดูแล และสนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในอำเภอ โดยมีผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาทำหน้าที่ติดต่อกับเกษตรกรโดยตรง

ตามแผนนโยบายและแนวทางการส่งเสริมการเกษตร (นโยบายและแนวทางการส่งเสริม, 2540 - 2544) เน้นให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกรมส่งเสริมได้กำหนดนโยบายการส่งเสริมไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนางานเกษตรและองค์กรเกษตรกร ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตสินค้าการเกษตรและอาหาร ด้านการพัฒนาระบบบริหารงานส่งเสริมการเกษตร

นโยบายดังกล่าวจึงเป็นเครื่องกำหนดค่อนข้างชัดเจนสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การปฏิบัติงานในการส่งเสริมเจ้าหน้าที่ประสบความสำเร็จสามารถดำเนินงานได้ผลอย่างจริงจัง จะต้องมีพื้นฐานมาจากความมีคุณภาพของตัวเจ้าหน้าที่เอง และนโยบายในการวางแผนที่ดีถ้านโยบายในการวางแผนไม่ดี เจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติได้จริงในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ต้องสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เข้ากับพื้นที่จริงได้ โดยให้มีความร่วมมือ และประสานงานกัน แต่จากความเคยชินที่ผ่านมาในอดีต การทำงานของแต่ละหน่วยงานเป็นแบบต่างคนต่างทำ โอกาสที่จะทราบเรื่องราวของหน่วยงานอื่นๆ ก็จำกัด การขาดการประสานงานที่ดี มีความขัดแย้งในหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน โครงการกระจายรายได้ไม่เหมาะสม โครงการสัตว์แพทย์เคลื่อนที่ยังมีไม่ทั่วถึง งานส่งเสริมการผลิต โครงการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ที่ดีไม่ได้อผล ปัญหาในการปฏิบัติงานแบบเป็นทีม และการทำงานในรูปของคณะทำงาน (working group)

จังหวัดสระบุรี เป็นจังหวัดในภาคกลางตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของ กรุงเทพมหานคร ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มบริเวณตอนเหนือ ตอนกลาง และตะวันออกเป็นป่า ประกอบด้วยเนินเขาสลับและมีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ประกอบกัน การใช้พื้นที่ทางตอนเหนือ กลาง ตะวันออก เป็นบริเวณที่ปลูกไร่ ตอนใต้และตะวันตกเป็นที่ราบลุ่มซึ่งใช้ในการทำนา ลักษณะดินส่วนใหญ่มีทั้งดินร่วนและดินค่อนข้างเหนียว มีทั้งชนิดที่มีการระบายน้ำดีและชนิดที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลวและยังมีปัญหาอื่นๆเช่น การทำลายป่าไม้ แหล่งน้ำตามธรรมชาติต้นเงิน ขาดแคลนน้ำในบางพื้นที่ในฤดูแล้ง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรอำเภอในจังหวัดสระบุรี ซึ่งผลของการวิจัย สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานส่งเสริมการเกษตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรอำเภอและผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
2. เพื่อศึกษาสถานภาพส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับตำบล และระดับอำเภอ

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้เป็นเกษตรกรอำเภอ 13 คน และผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล 33 คน ที่ปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน ในจังหวัดสระบุรี

ด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่งานส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดสระบุรีเท่านั้น

นิยามศัพท์

งานส่งเสริมการเกษตร หมายถึง งานในส่วนที่เกี่ยวข้องและอยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีส่วนบริหารราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอนำไปปฏิบัติ

สำนักงานเกษตรอำเภอ หมายถึง ส่วนราชการในส่วนภูมิภาคของกรมส่งเสริมการเกษตรในระดับอำเภอ ทำหน้าที่ปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรตามที่กรมส่งเสริมกำหนด เกษตรจังหวัด และเจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร(เกษตรอำเภอ) มอบหมาย ติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่วนกลางเป็นที่ปรึกษาด้านการส่งเสริมการเกษตร

การปฏิบัติงานของเกษตรอำเภอ หมายถึง การปฏิบัติงานประจำตามหน้าที่และความรับผิดชอบของเกษตรอำเภอที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดไว้

เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น หมายถึง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานระดับภาคสนามของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเจ้าพนักงานการเกษตร(ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล)ติดต่อประสานงานด้วยเพื่อปฏิบัติงานโครงการต่างๆตามบทบาทเจ้าหน้าที่

หน้าที่และความรับผิดชอบของเกษตรอำเภอ หมายถึง ภาระหน้าที่ของเกษตรอำเภอที่ต้องปฏิบัติงานในอำเภอที่รับผิดชอบประกอบด้วย

1. วางแผนการส่งเสริมการเกษตรของอำเภอ
2. เพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้แก่ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
3. เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่เจ้าพนักงานการเกษตร(ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล)
4. ตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานงานการเกษตร(ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล)
5. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
6. รายงานและให้ข่าวสารข้อมูลแก่หน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชา
7. ปฏิบัติงานพิเศษอื่นๆตามคำสั่งที่นายอำเภอมอบหมาย

โครงการการปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวทางการส่งเสริมการเกษตรของประเทศไทยที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

เกษตรอำเภอ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าสำนักงานเกษตรอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ มีหน้าที่รับผิดชอบการควบคุมดูแลและการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ให้เป็นไปตามเป้าหมายแผนงานที่กำหนดไว้ รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายต่างๆซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของเกษตรอำเภอ เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยพันธุ์พืช พระราชบัญญัติปุ๋ย ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่ด้านอื่นตามที่กรมส่งเสริมการเกษตรหรือเกษตรจังหวัดมอบหมาย

ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานในฐานะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำตำบล(ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล)มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการและเทคโนโลยี ที่เหมาะสมในการพัฒนาการผลิต แก้ไข ปัญหา ความเดือดร้อนของเกษตรกรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ตลอดจนเป็นเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการผลิตและแผนพัฒนาการเกษตรในระดับตำบล และดำเนินงานตาม โครงการประจำปี ที่ได้รับมอบหมายในพื้นที่และปฏิบัติงานหน้าที่อื่นๆ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อมูลจากการศึกษานี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป